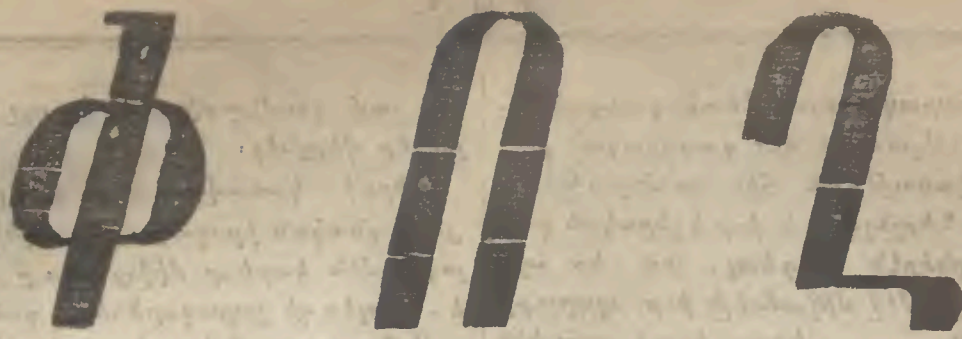




Փ Ո Ւ Ն

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ Բ.

1289 ՐԷՊԵՐՏԱՆԻ 30

1872 ՅՈՒՆԻՍ 24 ՇԱԲԱԹ

ԸՍՏ Ն. Տ. ՅՈՒՆԻՍ 6

ԹԻՎ 196

ԿՈՍՏԱՆՆՈՒՊՈԼԻՍ 24 ՅՈՒՆԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Սպանիոյ մէջ... Եւրոպայի միջոցով...

Սերբիոյ մարտիապետ... Եւրոպայի միջոցով...

Պ. Զօրիկա պաշտօնական թերթին միջոցով...

Մոնթենեգրոյ դուքսը... Եւրոպայի միջոցով...

Ռուսիոյ եւ յօտաւոր երկրի բնակիչ... Եւրոպայի միջոցով...

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԱՀ ՍՈՎՐԱՏԱՅ

(Եւրոպայի միջոցով)

«Մեր թիւը... Եւրոպայի միջոցով...»

մար զօրաւոր... Եւրոպայի միջոցով...

«Եւրոպայի միջոցով... Եւրոպայի միջոցով...»

Այս նամակին զատ... Եւրոպայի միջոցով...

Հոգեւոր... Եւրոպայի միջոցով...

Որոշումներ... Եւրոպայի միջոցով...

տոնական կրօնին... Եւրոպայի միջոցով...

Ահաւասիկ նամակը...

Եւրոպայի միջոցով... Եւրոպայի միջոցով...

Մասնակցի... Եւրոպայի միջոցով...

«Եւրոպայի միջոցով... Եւրոպայի միջոցով...»

Այս նամակին... Եւրոպայի միջոցով...

Այս նամակին... Եւրոպայի միջոցով...

Անցեալ տարի... Եւրոպայի միջոցով...

Եւրոպայի միջոցով... Եւրոպայի միջոցով...

«Զի, մարմնաց... Եւրոպայի միջոցով...

Յաւանք... Եւրոպայի միջոցով...

Յարգելաւոր... Եւրոպայի միջոցով...

Յանձնարար... Եւրոպայի միջոցով...

Յանձնարար... Եւրոպայի միջոցով...

զաւիաւ կղերին... Եւրոպայի միջոցով...

Իմ զօրքերէս... Եւրոպայի միջոցով...

Քանի որ... Եւրոպայի միջոցով...

Քանի որ... Եւրոպայի միջոցով...

Քանի որ... Եւրոպայի միջոցով...

Քանի որ... Եւրոպայի միջոցով...

Քանի որ... Եւրոպայի միջոցով...

Քանի որ... Եւրոպայի միջոցով...

Քանի որ... Եւրոպայի միջոցով...

նայք ինչպէս կ'ուզեն այնպէս չարժին Հապէշխոտանի մէջ, հոսմէական ուղ- ղափառ կըրը կը խոտանայ իրեն հաս- ցընել թնդանօթ, վառօդ, հրացան, փամփուշտ և վերջապէս ինչ որ հարկա- ւոր է իրեն՝ ինձ դէմ պատերազմելու համար:

Այս ամեն եղելութիւններէն վերջը, ուղղափառ քահանայները երկրէն վաճ- ատելու համար բանակ մի կազմեցին. բայց չեն ուզեր երթալ. խաղաղութեան մանրապատում տեղեկութիւններն Անգ- ղիոյ ժողովրդին՝ որուն հետ բարեկա- մական կապերով կապուած եմ:

ՀԱՅ ՊԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՈՒՄ (1)

Ս. վրէժի Նախօժող լրագրին մէջ հե- տեւած կը կարգաւոր:

Արդէն մէկ քանի խօսք ըսած եմք այս վայրկեան Օսմանեան կայսրութեան քրիստոնեայ բնակիչները յուղող եկե- դեցական խնդրոյ վերայ. մի քանի օ- րէ 'ի վեր այս խնդրը աւելի ընդար- ձակ տարածութիւն մ'ստացած և ի- րենց պարզապէս ներքին վիճակէն եւ- ըրպական խնդրոյ կարգին անցած են. ահաւասիկ քանի մի տողով վէճին պատ- մութիւնը:

Պիտո Թ. Տիեզերական Ալեհոգոսին առթիւ ուղերւոյ Արեւելքի հերձուածող հասարակութիւնները կաթողիկ եկեղեց- ւոյ զերկը վերադարձնել, հայոց պատ- ըրարքին Պեր. Հասունի հետ բանակ- ցութեանց մտաւ որք յաջողեցան: Այս վերջինը, կարախալի գլխաւորն ընդու- նելու խոտումմը, կըսեն, հաճութիւն տուաւ Հոսմայ իշխանութիւնը ճանչել և յիշատիկ Ա. Պօլիս վերադառնալով բե- փերէ-բե- ըսուած կոնգակն արձակեց, որով հայ եկեղեցւոյն արեւմտեան կա- թողիկ եկեղեցւոյն հետ միութիւնը կը հռչակէր: Այս կոնգակը հայ հասարա- կութեան նշանաւոր մասը դժգոհացող և մերժեցին թէ՛ քահանայապետական և թէ՛ Ս. Աթոռէն Պեր. Հասունի տրուած եկեղեցական իշխանութիւնը ճանչել: Օսմանեան կառավարութիւնն այս ընդ- դիմակացութիւնը քաջալերեց և, յետ անվերջ բանակցութեանց որք՝ արդիւնք մի չ'կըցին արտագրել, որոշեց Պեր. Հասունի տեղ, որ հայ եկեղեցւոյն աղա- տութիւնն արհամարհելով և իւր իշխա- նութիւնը Ս. Աթոռէն ընդունելու հա- մար իսկ հասարակութեան օրինաւոր դը- ըրական լինելէ կը դադրէր, նոր պատրի- արքի ընտրութեան համար հայերը 'ի ժողով դուստրել: Այն ատենէն Հա- սունեանք և անդի-Հասունեանք դէմ առ- դէմ և բացարձակ կռուի մէջ գտնուե- ցան: Այս վերջինները Տիարպէքիի ե- պիսկոպոս Հումայէն բանադրեալ Պեր. Քիւրէշեանը պատրիարք ընտրեցին. Սուլթանն այս ընտրութիւնը վաւերա- ցընել փութաց եւսնէն չորհրդով և դա- նի Բ. Պառն ընդունելով. բայց ճիշտ այս պատճառին համար խնդիրն ուրիշ կերպարանք կ'առնու և կերպով մի հա- մազգային կը լինի. Աթոռիկ տէրու- թեանց դեպատնեքը միջամտելով, Պը- րան դիտողութիւնները ըրին, յայտա- րարելով թէ իրենց կառավարութիւնն ներք չ'էին կարող ընդունիլ որ Տաճ- կաստան՝ այսպէս Ս. Աթոռին դէմ մա- քառի և կաթողիկ հասարակութեան մի հերձուածն ու ապստամբութիւնը քա- ջալերէ:

(1) Աւելի ուշոր համար ուղեցինք այս յոդ- ուածը թարգմանել, որպէս զի խնդրի թէ, որպէս ծուռ կարծիքներ կան իրողային մէջ Տաճկաստանի քրիստոնեայ ժողովրդոց եկեղե- ցական վիճակին վերայ. ինչպէս կը տեսնուի այս յոդուածին մէջ, ծխական խնդիրներն հոստայ խնդիրներուն հետ շփոխուած են:

Հասարակապետութեան դեռապան Պ. Վ. օկէ, Արեւելքի մէջ գաղղիական քա- ղաքականութեան հին աւանդութիւն- ներէն ներշնչեալ և իւր կերպական դա- ղափարներէն դըդեալ, նա ևս այս խնդրոյն մէջ միջամտելու իւր պարտքը կարծեց. բայց չ'կըցաւ իւր նպատակին մէջ յաջողիլ, վասն զի Սեմ Եպարքո- սը մերժեց նորա առաջարկութիւնը, զարմանալով իրաւացի կերպիւ որ այս- պիսի բոլորովին ներքին կերպարանք ունեցող խնդրոյ մի մէջ միջամտել կ'ու- ղենք, մինչդեռ մենք իսկ մերժած էինք Թիեզերական ժողովին սկզբունք- ներն ընդունիլ այլ և այլ պարագայից մէջ՝ զորս մի առ մի Սեմ Եպարքոսն յիշեցուց Պ. Վ. օկէի, և մեանգամայն վստահութիւն յայտնեց թէ այս խնդ- րոյն նկատմամբ մեր ըրած պահանջու- մը կայսրութեան և Պաղղիոյ մէջ դըտ- նուած լու յարաբերութեանց վտանգա- ւոր աղբեղութիւն մի չ'կրնար ունենալ: Ինչպէս կը տեսնուի, առի ուրիշ բան չէ եթէ ոչ Տաճկաստանը մեղմէ հեռացը- նել, և այն ալ ա'յնպիսի խնդրոյ մի հա- մար՝ որ մեզի ամենեւին վերաբերու- թիւն չունի: Նշմարտապէս ա'լ ժամա- նակն է որ հասարակապետական կառա- վարութիւնն ինքզինք քիչ մի նուազ պապական և քիչ մ'աւելի Պաղղիացի անձինքներով ներկայացնէ. եթէ ու- չադրութեան չառնենք առի, այս կող- մէն ևս մեղ դժուարութիւններ պիտի յարուցանեմք:

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

Կայսերական հրամանաւ. Մերի-իւլա Եփէքիֆ փաշա Վեհ. Սուլ- թանի մասնաւոր շնորհիւն Ֆէրիքի աս- արձան բարձրացու: Մայրաքաղաքին նշանաւոր բժիշկ Պ. Հաթէլ Մէճիլիէ պատուոյ հրամա- նատարութեան 4 դք. աստիճանն ըն- դունեցաւ 'ի վարձատրութիւն իւր երե- ւելի ծառայութեան համար: Պաշայներու մէջ մատուցած էր կայսե- րական կառավարութեան: Մուցեղ էինք երէկ յիշելու թէ, խախտմալիի դաշմադամ Մ'օջոն Լեի, Բորձը. Պառն երթալէն առաջ 'ի Ձը- րաղան Ն. Կ. Վեհափառութեան ներ- կայանալու պատիւն ունեցաւ: Վրաստի թէ՛ Վ. օկէ: Նկատելիք զօ- րապետ, որ մօտ օրերս մայրաքաղաքս կ'ապստուի, Պաղղարաց խնդրոյն նկատ- մամբ Սիւնօղի ըրած որոշումը Յունաց Պատրիարքին պիտի հաղորդէ: Սոյն որոշումը, որ յիշեալ տարժա- նելի խնդրոյն ապագայ ընթացիցը վե- րայ մեծ աղբեղութիւն պիտի ընէ, դա- նազան մեկնութեանց առարկայ եղած է: Չմուռնիւն Ս. Լուսո-Հունգարիոյ ընդհանուր Հիւպատոս Պ. Երթէր, որ մի քանի օրէ 'ի վեր մայրաքաղաքս կը դտնուէր, 'ի Բէշթա և Վիեննա երթա- լու համար երէկ մեկնեցաւ: Մարաշի նորընտիր կուտակալ Վ. օկէ: Նկատելիք փաշայի յիւր պաշա- նատեղին երթալն յաւաշիկայ շարժումն մնացեր է: Բիւրէշէն 'ի Շիրա ուղևորող նա մի յիշեալ կղզւոյն մօտերը կողոպտուած է: Ուրիշ նա մի յիշեալ նաւուն մօտե- նալով մէջի գտնուողներն ջուրերին հա- տած ըլլալն կ'իմացնեն և ջուր առնելու համար ներս կը մտնեն, սակայն նպա- տակը դարձոյն չը համապատասխանեց. նաւատար ներս մտնելուն պէս՝ յիշ- եալ նաւուն նաւապետը և բոլոր նա- ռատիւններն լաւ մի կապելով՝ նաւը կո- ղապեղել կ'սկսին և կը յաջողին 100 ոս.

կիի չափ դուստր մի և ուրիշ այլ և այլ բաներ վերցնել: Շիրաի կառավարութիւնն յիշեալ յանդգնական իրողութեան տեղեկանա- լով ամեն կարեւոր միջոց ձեռք առեր է, որպէս զի չարագործները գտնէ: Յանցաւորք յիշեալ կղզւոյն թաւա- ուական մարդիկներէն ըլլալ կը կարծը- ւին, քան թէ ծովային երազակներ: Լրագրի ժամացոյցին թէ Նանեայի Յունաց Արքեպիսկոպոսին նկատմամբ նոյն քաղաքին կուսակալին կողմանէ ե- ղած բողոքներուն համար յիշեալ Ար- քեպիսկոպոսն իւր պաշտօնէն պիտի իյ- նայ: Յիշեալ եկեղեցականին ընթացքն ար- դարեւ վերջին օրերս Յունաց և Հրէից աղբիւն մէջ տեղի ունեցած անպատե- հաթեանց պատճառաւ շատ ըննադա- տութեանց առիթ տուած էր: Յունաց Պատրիարքարանն՝ եղած բո- ղաքներուն վերայ դործը ըննութեան ենթարկելէ վերջը՝ յայտարար մ'ուղար- կեց առ Բ. Պառն ծանուցանելով որ յիշեալ եկեղեցականին դէմ եղած ամ- բաստանութիւնքն անհիմն են: Սոյն յայտարարութեան վերայ, յիշ- եալ արքեպիսկոպոսն իւր պաշտօնին մէջ վերահաստատեցաւ: Վրէժի պաշտօնական թերթը կը ծանուցանէ թէ յիշեալ կղզւոյն բնակ- չաց պարտքը 37,639,348 դահեկան դու- մարի մի կը հասնի եղեր և այն դուստ- րը մեծագոյն մասամբ թէ Մահմետա- կան և թէ Քրիստոնէից որբոց սնտու- կէն մատակարարուեր է: Սոյն լրագրը կը յաւելու նաև թէ յիշեալ պարտքն հատուցանելու համար առաւ հունձք մի բաւական էր, դըժ- բախտաբար այդ յոյսն ալ ի դերեւ ելաւ: Հինգշաբթի օր ընդ նախադահու- թեամբ Սեմ Եպարքոսի՝ պաշտօնէից ժողով մի տեղի ունեցաւ Պետական խորհրդարանին մէջ: Իսկականորէ հրդեհի ժամանակ, ինչ որ իւր օրինակը զորսնցներու համար խնդեցեր է: Սամաթիոյ Յունաց եկեղեցւոյն Ար- համանորիս Պ. Եղիշէոս՝ այս օրերս Սամաթիոյ եպիսկոպոս Պ. Տօսիթէոսի այցելութեան գնաց: Յունաց Ս. Պատ- ըրարքը յիշեալ այցելութենէ վերջը զՊ. Եղիշէոս իշտի-գուլէի հիւանդա- նային բանտը դնել հրամայեց: Երջրումէն առ Քուրիէ տ'Օրիան ուղղեալ նամակէ մի կ'իմանա՞ր թէ յիշ- եալ քաղաքին մէջ ամառս 3 ին դեռ- նաշարժի երեք ցնցումներ պատահե- րն: Այս ցնցումներէն մին շատ մի երկ- վայրկեաններ տեւեւ և քանի մի տուններ կործանելով մի քանիներ ալ վնասեր է: Բերայ Ս. յալը Ձէշմէի վտան դու- ծաւորներէն երեք հացագործ տղայք անցեալ կիրակի իրենց տիրաջ հետ վէճ- մի ընելով տէրը զանաք ճամբեց ը- սելով թէ հետեւեալ օրը դան և հաշիւ- նին ուղղեն: Յիշեալ տղայք դուրս ելնելուն պէս զինեւորան մի երթալով կը զինովան: Իրենցմէ մին կառավարիչն որ նոյն ժա- մայն իրենց տիրաջ երթան և անմիջա- կան կերպիւ անոնելիքն պահանջեն: Եր- կուքն ալ քիչ մի վարանէլէն յետոյ վերջապէս կը համոզային, և որովհետեւ արդէն զիշեր եղեր էր, վտան դուռը երկար ատեն զարնէլէն վերջը հազիւ կը բացուի, և վտան տէրն յիշեալ տղայոց կրկին անդամ հոն դալերնուն և զինքն իր քունէն արթնցնելով անհանդիստ ընեւորան պատճառն իմանալով սաստիկ բարկացած երբոր զանոնք կը յանդի- մանէր, սոյն այցելութեան զրգուիչը կ'սկսի հայոյանքներ ընել, այն ատեն

հացագործն ալ թի մի յալիշտակելով աղէկ ծեծ մի կը քայէ: Պանակածեալն բողբ ըրեր է. գլխուն ու երեսին վե- րայ հարուածի նշաններ ունի եղեր: Ներքաբթի երեկոյ, զինով պար- սիկ մի 'ի Քօփհանէ իւր սովորած ըս- տորին կարդի խոհանոց մի գնաց խոհա- րարէն պահանջած հինգ դահեկանն առնելու համար: Խոհարարը տեսնելով որ պարսկը գի- նով է և վախնալով որ աւելի չ'իմէ, մեր- ժեց նորա պահանջը ըսելով թէ՛ հե- հետեւեալ օրն անօթի եղած ատեն հինգ դահեկանը պիտի վճարէ: Պարսիկն սպառնալով իւր առնելքը պահանջելուն համար, խոհարարն պտհ- նորդ մի կոչեց և զանի գոնէն դուրս հանել տուաւ: Սակայն զինովը վտղոյ կ'ընէր պէս գետին դրելով պառաց, կանկեց, ինք- ղինքն ասդիս անդին զարկաւ և երեսն ու զրախը շատ տեղերէ վիրաւորելով յանցանքը խոհարարին վերայ ձգեց և անկից տուգանք պահանջեց, սակայն շատ մի անձինք հոն ներկայ դտնուե- լով վիայեցին ճամբարութիւնը, որով յիշեալ Պարսիկն բողբն ու ամբաս- տանութիւնը մերժուեցան: ԶՐԱՂԱՆԻ ՊԱՍՏԱՆ (Շ-բ. և Գ-բ. 195.) Այս ամենաբնագրական սրահն՝ որոյ բոլորտիքն սպիտակ մարմարօնեայ և խիստ բարակ քանդակներով խաղ- խամբ կ'ընթացատեն, որոյ պատերն զոյնդդոյն ճակատներու բաժնուած են, որոյ վարագուրաձև քանդակեալ խոր- չերն և ձեղունին թաւիչներն կարծես թէ զարմանադործ ձեռքերէ դրոշմը- ւած են. այս ոքանչիւր սրահը, կ'ըսեմ, յափշտակիչ տեսարան մի կ'ընծայէ: Սա- կայն հոն ուրիշ սքանչելիք մի ըմբռնե- լի՞նայե՞ն: Յիշեալ սրահն, ինչպէս նաև արա- ռաթութեանց և ուրիշ երկու իրարու կից սրահներ մէկ նայուածքով 'ի յայտ կուգան, յարկ մ'է այն որ զարմանալի պատուանդաններով և զրուսողներով (վերվաղ) քանդակեալ մարմարօնեայ չորս սիւններու վերայ հիմնեալ է: Մարդս ինքզինքն Սրահու տաճարը և կամ Բարեկարգուց պալատը կը կարծէ: Այն երկու սքանչելի շինուա- ծոց մէջ, որոց պատմութեան յիշատա- կութիւնն մեղ միայն նոցա սկայագործ գրեց նկարագրերն կ'թողու: Կուգինք սոյն պալատան մէջ մի մա- սունքը նկարագրել, բայց միթէ հնա- րաւոր է թուել այն բաղմապատկաւե- սարանները, նկարագրել մարմարօ- ներն, ոսկին, նկարներու քաջուածքն ու քանդակներն: Հնարաւոր է միթէ նկարագրել այն զոյնդդոյն դադտակուներով (սէտէֆ) և ջրանակով (բուղան) զարդարեալ դռներն. — անշուշտ, ոչ թէ գրել մի, այլ նկարացող վրձինն պէտք էր որ այն վարդաձև յօրինուածոց և քանդակաց ըստուերագիրն ընծայէր: Այս ընդարձակ պալատան մէջ չկայ քանդակ մի, որ ուրիշ քանդակ մի յի- չեցնէ, չ'կայ նաև նկարագրել մի որ ուրիշ նկարագրութեան նմանի: Այս պալատը բնութեամբ արուեստից հան- դիսարանն է: Կատիպոլինք ուրեմն սոյն սքանչելե- րաց մանրամասն նկարագրերն թողուլ չ'մոռնալով սակայն բաղանեաց և ծովա- հայեաց սրահն, որ արդարեւ մարմարօ- նապատ սքանչելիք մ'են, ծխահանքն պատշաճաբն են. են: Մէկը կրորդ բաղանեայ սրահը մանե

վայրկեան մ'իւր տեսածներուն վերայ
կը շուարիս:

Մարմարիօնեայ այն նուրբ սիւներն
որոնք վայելուչ բարձրութեամբ մի
կամբառնան, այն տերեւածե քանդակ-
ներն, այն դարմանալի փորութեանքն,
ասոնք բոլոր նորանշան գործքերն:

Կերեւի թէ սոյն հրաշալիաց ստեղ-
ծիչն իւր երեւակայած գործքերուն իր-
ւն մասնաւոր կնիք այս պոլստը կա-
ռուցած է:

Չորաշան հալար սրահան պալատ
մ'է:

Մեք սոյն մարմարիօնեան շրջմանց
մէջէն անցանք շունչերնիս բռնելով
վախնալով որ չըլլայ թէ մեր տեսու-
թեան բան մի վրիպի, սակայն բարե-
բախտաբար երազ մ'ալ չէր, այլ ճշ-
մարտութիւն մի որ ապագային մէջ
արեւստականութեան արգասաւոր պի-
տի լինի:

Վ. Սուրբանցի զՉորաշան կառուցա-
նելով կատարելագործեր, հարստացու-
ցեր, ճոխացուցեր է այն ոճը որոյ իւր
նախնիք միայն ստուեր տուած են:

Իսկ մեր զարմանքն աւելի դգալի ը-
նայն այն է որ Եւրոպայի արքունակաւոր
սոյն հիւստանչ պալատին ձևն և օրի-
նակը ինդրած են որոշմով իւրեանցը
յարգարեն:

Վերջապէս ինչպէս Լուդովիկոս Թ.
Ֆրանսոս Ա. Լէոն Ժ. և Լուդովիկոս
ժ.Վ. յԱրեւմտա արհեստի նորոգութե-
րն եղան, նոյնը եղաւ նաեւ Վ. Սուր-
բանցի յարեւել:

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐ

Պէրլին, 4 յուլիս.

Պաշտօնական օրագիրք, ամենքն ալ,
Պապին Վերմանիոյ պետութեան նկատ-
մամբ դորձած ընդուն կը պախարա-
կեն:

Բարիդ, 4 յուլիս.

Պ. Թիէր նախնական նիւթոյ տուրքի
ինդրը կառավարական խնդրոյ կարգը
չանցնել որոշած է:

Լա Հայ (ստորին նաճանգը) 3 յուլիս:

Նորդաճիճը հետեւեալ անձերէն կազ-
մուեցաւ.

- Պ. Վրիէս, Արդարութեան.
- Պրանսէն Վանտերիթ, Վաղթա-
կանութեանց.
- ժէէրման, Ներքին գործոց.
- Վան Տէլտեն, Ելումից.
- ժէրլը, Արտաքին գործոց.
- Պրոքս, Մալային.
- Լիմպերկի կոմս Սթիւրիս, Պատե-
րողական գործոց պաշտօնեայ անուա-
նեցան:

Բարիդ, 4 յուլիս.

Բուճիլի բաժինք Փր. 177,50

Պ. Թիէր, Ազգային ժողովին մէջ, ի
նպատ նախնական նիւթոյ վերայ հա-
տատուելիք տրոյ խօսեցաւ:

Հանրապետութեան նախագահն, իւր
բանախօսութեան մէջ, առ խալիոյ կա-
ռավարութիւնն համակրական դպացում
ներ յայտնելուն համար, անկողմանք
չչուկ հանեցին որով իւր ձայնը խա-
փանցաւ:

Հում, 4 յուլիս.

Վ. Տէլտ Վերիթա լրագիրն եկե-
ղեցականները կը յորդորէ որպէս զի
նոր ընտրութեանց մասնակցին:

Նոյնպէս Նարոլի արքեպիսկոպոսն
իւր կողմէն կը երանանայ յորդոր կը
կարդայ որ սոյն ընտրութեանց մասնակ-
ցելէ ետ չը կենան:

Վերապլ, 1 յուլիս, կէս գիշեր.

Պ. Թիէր, Ազգային ժողովին և Վեր-
մանիոյ կառավարութեանց մէջ կը բռնած
դաշնադրը ժողովին հաղորդելու մի-
ջոցն, ըսաւ. «Ա. Վաղդիական երկրին
ապատութիւնն յառաջիկայ փոխառու-

թեան յաղորդութեան կախումն ունի, և
այս փոխառութիւնն Եւրոպայ խաղա-
ղութեան և իւր կողմէն առ հանրապե-
տական կառավարութիւնն ցոյց տրուած
կատարեալ վստահութեանը զուգադի-
պող մեր վարկին անաղարտ վիճակէն և
բարեկեցիկ աւուրց վերադարձէն ապա-
հովեալ է»:

Բարդաշնագրոյն, վաւերացմանց փո-
խանակութեան ետքը՝ 500 միլիոն Փր.
1873 մարտ 1 ին՝ նոյնպէս 500 միլիոն,
1874 մարտ 1 ին՝ 1 միլիար, և վերջին միլ-
եարը 1875 մարտ 1 ին՝ պիտի վճարուին
Բայց կառավարութիւնն, եթէ ուզէ, կըր-
նայ որոշեալ այս պայմանաժամներէն
աւելի յառաջ վճարել, Առաջին 500 մի-
լիոնին վճարութեան տասն և հինգ օր ետք՝
Մարտի և Հոկտեմբերի դաւանները,
երկրորդ միլիարին վճարութեան տասն
և հինգ օր ետք՝ միւս երկու գա-
ւառները, և մնացած բոլոր դաւաններն
ալ ամբողջ վճարութեան ետքը պիտի
պարպուին:

Վաղդիական երկու միլեար վճարելէ յե-
տայ պիտի կարենայ դրամական երաշ-
խաւորութիւններ տալ որոնք, եթէ ըն-
դունալին, հոգական երաշխաւորու-
թեանց կարգը պիտի դառնան:

Պարպուած դաւանները չէլքը դիւ-
րի մէջ պիտի դառնան, մինչև որ բո-
լոր դաւաններն ալ պարպուին:

Ազգային ժողովն նոյն նստին մէջ,
Պ. Թիէր խմբոց որ չորեքշաբթի օրը
պիտի ապացուցանէ թէ նախնական նիւթոյ
տուրքէն անմիջապէս 42 միլիոն և քիչ
մ'ալ ետքը 60 միլիոն փրանք պիտի դա-
յանայ:

Պ. Թիէր յայտնեց թէ վաճառակա-
նական գործառնութեանց (ճիրո) դա-
մարին վերայ դրուելիք տուրքն անգոր-
ծադրելի պիտի ըլլայ, և Պ. Բուէի պա-
տասխանելով, որ չը կարծեր թէ առե-
արական դաշնադրութիւնը նախնական
նիւթոյ սակաւին յատկացնել կը ներեն,
կը բողբէ առեարական դաշնադրու-
թեանց հոգիքն, ինչպէս ի վերջ ըն-
դունեցին յաղորդակցելն:

Թորշիւ զորոգեան երեսփոխանութե-
նէ հրաժարեցաւ:

Վիէննա, 4 յուլիս, 9 ժ. 20 վ. երեկոյ.	
Բուճիլի բաժինք	77
Աւստրո-Օմանեան պանդա	136,75
Քրէտի Աւստրո-Պիւրբ Բնկ.	123
Անկլո-Պանք	307,50
Ա.ճիւ	108,75
Պարտն թոյլ վիճակի մի մէջ է:	
Պանքան իւր գրամաղդըլը	6 ի ի-

շույ:

Արեւելեան պանքա մի հաստատուե-
ցաւ:

Ավէրհամը փոխ. ծովակալը մեռաւ:
Բրակայէն կը ծանուցանեն թէ կար-
տինալ արքեպիսկոպոսը դարձեալ
նորահաստ օրէնքն յարգելու համար
կը երանան դասուն հրաւէր կարդացեր
է:

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԱՌԱՋԱՆՈՐԴԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ
ԵՒ
ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՆ
«Կեդրոնացում» և «ապակեգործա-
ցում» բառերով երբ խնդիր մի պայ-
թեցաւ Երեսփոխանական ժողովն առ-
եանք երբ աղգային թերթերն ինչե-
րով ընդ երկար կը յուղեն զայն,
ինդրոյն հեղինակները վարագործի ետե-
ծած կուսած՝ իրենց դրած ընկուզին
անխախ փաստաբաններու ձեռքով բռնե-
լով յաղորդութիւնն որոնելով, Երեսփոխանա-
կան ժողովն որոշմանը կ'ապասխեն:

Սակայն ինչ ըրաւ ժողովը. —
Կուսակցութիւններու և Հասարակ-
անձանց մէկ նոր խաղն է, ըսաւ և թո-
ղոց որ այս անսովոր խնդրին ալ եր-
թայ թաղուի փութալ խնդրոց փութը:

Այսպէս անհետացաւ նա առանց բը-
նաւարդիւնք մ'ունենալու բաց ի Երես-
փոխանական ժողովն մի քանի նիստը
զոհելու վնասէն:

Շատերու համար անսովոր, ուժանց
օտար և այլոց անպատեհ թուած այս
խնդրը, կը յիշեն անշուշտ ընթերցողը,
Պրուսայու առաջնորդական վէճէն ծա-
ղումն առած էր, երբ Բարթոլոմէոս Ե-
պիսկոպոս հակասահմանադրական վար-
մամբ Կեդրոնացում տուելի և հետեւաբար
հակառակ կուսակցութեան ալ սերելի
լինելով, առանց բնաւ ինքզինք արդա-
րացնելու փաստ մ'ունենալու ի ձեռնին,
ընդդիմամարտից (իրեն նպաստաւոր
կողման) քղանքը բռնած միջկայոյց
ալեաց մէջ կը տարուբերէր. վերջապէս
զորաւոր կողմը (գեւա չըսեմք իրաւանց
տէքը) տկարին յաղթեց և առաջնորդին
հրաժարումը խնդրուեցաւ Ազգ. Վար-
չութեանէն:

Բարթոլոմէոս, աղգային օրինաց հա-
ւատարիմ պաշտօնեայն, երկար ստեն
բողոքարկուաց արդար ձայնը խեղդելէ
և Ազգ. Վարչութեան որոշումն անդո-
նելէ զինի, դարձեալ նոյն վարչութեան
հրամանաւ Պոլսոյ եկաւ՝ բաժնետէրով իւր
սիրելի թեմէն և իրեն խնկարկու բա-
րեպաշտ և առատածն ժողովորդէն:

Եկաւ Բարթոլոմէոս դատուելու հա-
մար կամ լաւ ևս իր թեմէն ժամանակ
մի հեռանալու համար, զի «Կեդրոնաց-
ում» կուսակցութիւնն այսպէս խրատած
էր զինքը. «Եկաւ Բարթոլոմէոս Վար-
չութեան դէմ, Պատրիարքին դէմ, Ե-
կեղեցւոյ օրինաց դէմ ըմբոստ չը հա-
մարուելու, և՛ եթէ հնար իմն լինէր՝
հակառակորդաց «Կեդրոնացում» զրպարտու-
թիւնքն ի յոյց հասարակաց նշանակելու
համար, Պատեւ. Երեւոյն կողմէն
լինքը. «Դատ ունիմ» ըսաւ Եպիսկո-
սան Էփ. Երես. Վարչութիւնը լսեց
զինքը, հաճեցաւ, անսոց իւր կամաց
և Եպիսկոսան Էփ. Պոլսոյ հրաւիրեց.
եկաւ Եպիսկոսան, Վաղ. ժողովն առ-
եան կաղմեց, երկու կողման փաստերը
լսեց, բայց դարձեալ՝ հակառակ յու-
սակցեց անկալութեանց՝ չը կրցաւ ար-
դարանալ Բարթոլոմէոս Սրբազան և «Կե-
դրոնացում» կուսակցութեան պարագլխոց
յոյսերն ի գերեւ ցնդեցան անգամ մ'ալ:

Եպիսկոսան Էփ. մեկնեցաւ Պոլսէն և
Բարթոլոմէոս Սրբազան առաջնորդու-
թեան հրաժարեցաւ կամ այնպէս կեղ-
ծեց Եպիսկոսանի հետեւելու արդեւքը
տուայելու համար:

Ո՛վ թեւադրեց զինքը. — Ս. Կեդրո-
նացում կուսակցութիւնը:

Հաղիլ թէ Պրուսայ պիտի խաղաղէր,
հաղիլ թէ Պատրիարքաբանը նոր ի նոր
անօրինութիւնք ի գործ կը դնէր, և
նոր առաջնորդի մ'ընտրութեան խօսք
կը լինէր, մէկ մ'ալ Բարթոլոմէոս Պր-
ուսայ դարձաւ, կամ աւելի ճիշդ խօ-
սելով փախաւ, վասն զի առանց Վար-
չութեան հրամանին էր, առանց Պատ-
րիարքարանի զիտութեան էր իւր չուն:

Այն ինչ Բարթոլոմէոս Սրբազան Պր-
ուսայ հասաւ, խռովութիւնք բաղմա-
պատեցան, նոյն աղգի որդիք միմեանց
դէմ զինելով եկեղեցւոյ դուռը, Առ-
տուծոյ տաճարին մուտքը իրարու հա-
մար արգիլեցին, քահանայք իրենց նը-
ւիրական սրբադրոթութեանց զրկուելով
Պրուսայէն ի Պոլսոյ և Պոլսէն ի Պր-
ուսայ յուսահատ երթ եկեղեցին:

Ո՛վ էր այս ամենուն պատճառը. —

Բարթոլոմէոս և ո՛վ կը թեւադրէր զի
բը. — Ս. Կեդրոնացում կուսակցութիւնը:

Վարչութիւնը, Պատրիարքը, չէ-
ցան մնացին այս անակնկալ դէպքին վե-
րայ, աղղին խորհող մասն անհնարինս
զայրացաւ, բայց Բարթոլոմէոս Եպիս-
կոպոս ամեն բան արհամարելով, աղղին
իշխանութեան վերայ ծիծաղելով դնաց
բաղմելու այն պիտուր, յորմէ ձգած էր
զինքը ժողովորդեան արդար ձայնը:

Բայց ինչու վախնար, մինչդեռ պա-
ռակալի կուսակցութիւնն իրեն զօրա-
վիդ ունէր և նորա պաշտպանողական
անհրաժեշտութիւնը կը վստահէր:

Թեքի մատուցուելով առ Բ. Գուռն,
հեռագիր հեռագիր վերայ քաշուելով
վերջապէս տեղական կառավարութեան
ձեռքով Բարթոլոմէոս Պոլսոյ բերուե-
ցաւ և «Կեդրոնացում» կուսակցութեան
թեմերն անգամ մ'ալ, վերջին անգամ
մ'ալ կոտորեցան և հետեւաբար գծով
խնդիրն ալ իւր ստիպողականութիւնը
կորսեցուց:

Եւ այն անձը, որ աղղին իշխանու-
թիւնն արհամարած էր, որ ձախորդ ա-
խոյնաններու յենեալ ամեն օրինաց
կարծեց զիմադրուել, որ ամբարտա-
ւանութիւն հեղինակելու համար ու-
րիշի պէտք չունէր, ինկաւ, նուստա-
ցաւ, զի հասարակութեան զայրոյթը
դրուած լինելով արգարութեան յանձ-
նուելէ կը դուրսգար, և երբ Պոլսոյ հո-
ղին վերայ ոտք կոխեց՝ զինքը շուրջ
պատուներուն և զիս Պատրիարքարան
տարէք, ըսաւ և դարձեալ այն փրկա-
րար յարկին մէջ գտաւ իւր ապաստա-
նը զոր՝ եթէ խիղճը ներէր՝ տէրութեան
բանտերուն մէջ պիտի կարենար դառնել:

Այսպէս հանդարտեցաւ Պրուսայու
վիճակը միայն հովիւ մ'ունենալու բա-
րեբախտութեան ժամանակ մի համար
զրկուելով:

Եւ այսօր այն վիճակին մէջ են Պրու-
սայք, ինչ վիճակի մէջ որ նը լինեալ
տարեւայ այլ հանրական իրուանց անհա-
ւատարիմ, ուխտադրութեան երգմանաց
կառավարի մի լուծը թոթափող ժողո-
վորդ մի:

Մեք այս եղեւթութիւնք իւր հետե-
ւանք այն վնասակար դրութեան յա-
ռաջ բերինք և ցարդ մեր գրածները
յառաջան պիտի լինին:

Արդ սկսինք քննել թէ ինչ արժէք
ունին Կեդրոնացում և «Կեդրոնացում» և ա-
սոնց պէս էղ մ'անսովոր բառերն մեր
աղղին ներկայ վիճակին նկատմամբ,
թէ ո՛րոնք էին այս անհուն իրաւերուն
հեղինակները և ինչ ըսել կուղիքին:

(Եւրոնա-Կեդր.)

Վ. Հասունին Տաճկաստանի սահման-
ներէ բողոքովն հեռանալու համար կայ-
սերական կառավարութեան կողմանէ
տրուած հրամանն հետզհետէ ստուգ-
ուելու վերայ է, սակայն մեր զորման-
քնն աւելի շարժողն այն է որ մինչդեռ
մէկ կողմէն Վ. Հասուն այլ ևս զՏաճ-
կաստան չտեսնելու բարձր հրամանը
կընդունի և նորա հակառակորդք այ-
նու նկատմամբ կուրախանան. միւս կող-
մանէ զՎ. Քիւրէշեան այլ ևս Պատրի-
արք չճանչելու համար բաղմալիւ Հա-
սունեանք խուռն կը դիմեն ի Բ. Գուռն,
Ն. Բ. Մեծ Եպարքոսին աղերսալիւ
մատուցանելու:

Տեսեմք ինչիրն ո՛ր պիտի կայա-
նայ. միայն կիմայնեմք թէ Բ. Սպար-
քոսն յիշեալ խնդրադիրն ընդունելու և
աչքէ անցնելով Արտաքին գործոց պաշ-
տօնէին յանձնելու է, որ, ինչպէս կը
ըսեմք, խօստացեր է նոցա ինչ ժամա-
նակէ յետոյ յաջող պոտտախան մի տալ:

